

Talousjärjestelmien kehitys

Pekka Sutela

Evoluutio ja talous

- Evoluution ydin on kilpailu, suvunjatkaminen ja sattumien muuttuminen vallitseviksi piirteiksi
- Taloustieteen peruskäsitteisiin kuuluvat kilpailu, hyvinvointi (eli kansakuntien varallisuus) ja sattumien muuttuminen vallitseviksi piirteiksi
- Onko tämä samanmuotoisuus sattumaa?

Rinnakkaisuuksia voi lisätä

- Geenit /muisti
- Mutaatiot / innovaatiot
- Kilpailu / kilpailu
- Luonnonvalinta / luova tuho
- Monimuotoisuus / kokeilu
- Sukupuutto / tuho

Mikä on talousjärjestelmä?

- Informaatio
- Koordinaatio
- Kannustimet

Ajatus talousjärjestelmien kehityksestä

- Adam Smith (1776)
- Karl Marx (1867)
- Thorstein Veblen (1898)
- Joseph Schumpeter (1943)

Mutta malta mielesi!

- Talouden evoluutio on pikemmin lamarckilainen kuin darwinistinen prosessi: ihmisten tietoinen ja tavoitteellinen toiminta (entä yhteiskuntien?); hankittujen ominaisuuksien periytyminen
- Suurin osa muutosta on sisäsyntyistä (muista kuitenkin esim. Jared Diamondin kuvaukset tuhoista ja eron yleinen suhteellisuus!)

Esimerkki 1: miksi kilpailu ei ole hobbesilaista?

- Adam Smith: vaihdanta edellyttää yhteistä arvoperustaa (moral sentiments)
- Paul Seabright (2004): luottamus muukalaisiin syntyy putkinäöstä, kyvystä abstrahoida

Esimerkki 2: Neuvostoliitto

- Ulkoinen shokki, maailmansota, tuhosi vanhan järjestelmän
- Bolshevikkien voitto osin sattuma
- Uusi järjestelmä osin ideologiaa, osin reagointia ulkoisiin muutoksiin, osin sattumaa
- Kuitenkin looginen kokonaisuutensa 1950-luvulle saakka

Järjestelmien kilpailu

- Neuvostoliitto keksi taloudellisen kasvun kilpailuna
- Kilpailun muita muotoja: ideologia, teknologia, sotilaallinen mahti
- Hobbesilaisuuden välttäminen korvikesodilla
- Mutta romahduksen syy oli kyvyttömyys vastata yhteiskunnan sisällä annetuista lupauksista: uusiutumiskyvyttömyys, monimuotoisuuden puute

Entä tulevaisuus?

- Globaalimössöä vai monimuotoistumista?
- Monimuotoisuutta vai kehityksen umpikujia?
- Sääntelyn lisääntyminen vai kasvava hobbesilaisuus?
- Keskinäisriippuvuus ei takaa sääntelyä!